

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของคน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท”
2. วรรณยุกต์ในภาษาลาว ภาษาญ้อ และภาษาผู้ไท
3. ปัญหาในการเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์
4. วิธีการศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นตระกูลไท

3.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดทั่วไปของอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จากเอกสารและสอบถามคนในท้องถิ่น เกี่ยวกับเรื่องราวต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
2. กลุ่มชนและภาษาพูดในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
3. เส้นทาง การอพยพและสภาพความเป็นอยู่ของประชากร
4. สภาพทางภูมิศาสตร์และอาณาเขตติดต่อของอำเภอ

3.3 เตรียมการสำหรับเดินทางออกเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ซึ่งจะนำไปยื่นต่อ นายอำเภอ เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับการอำนวยความสะดวกในระหว่างเก็บข้อมูล

3.4 เลือกจุดเก็บข้อมูล

ในงานวิจัยนี้บริเวณที่ศึกษาเป็นบริเวณตอนเหนือของอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนมซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลโพนแพง ตำบลนาถ่อน ตำบลดอนนางหงส์ ตำบลกุดจิม และตำบลแสนพัน เนื่องจากในงานวิจัยนี้ต้องการศึกษา

วรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชน 3 กลุ่มคือ คน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงกัน แล้วเปรียบเทียบดูว่าวรรณยุกต์ในภาษาของทั้งสามกลุ่มชนที่อยู่ใกล้กัน มีการติดต่อไปมาหาสู่กันจะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจึงแบ่งพื้นที่ตอนเหนือของอำเภอธาตุพนมที่จะศึกษาดังกล่าวออกเป็น 3 บริเวณใหญ่ๆคือ บริเวณตอนบน ตอนกลางและตอนล่าง เพื่อให้ทราบชัดเจนแน่นอนว่าผลการศึกษาที่ได้ไม่ได้ปรากฏเฉพาะบริเวณใดบริเวณหนึ่งเท่านั้น แต่ปรากฏครอบคลุมทั่วไปในบริเวณตอนเหนือของอำเภอธาตุพนม

เนื่องจากในงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาของ 3 กลุ่มชน ดังนั้นเมื่อแบ่งพื้นที่ที่จะศึกษาออกเป็น 3 บริเวณคือ ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่างแล้วผู้วิจัยได้กำหนดให้แต่ละบริเวณประกอบด้วยจุดเก็บข้อมูล 3 หมู่บ้านได้แก่ หมู่บ้านหนึ่งประชากรทั้งหมดเรียกตนเองและคนอื่นๆเรียกว่าคน “ลาว” พูดภาษาลาวเป็นภาษาแม่ หมู่บ้านหนึ่งประชากรเรียกตนเองและคนอื่นๆเรียกว่าคน “ญ้อ” พูดภาษาญ้อเป็นภาษาแม่ และหมู่บ้านหนึ่งประชากรเรียกตนเองและคนอื่นๆเรียกว่าคน “ผู้ไท” พูดภาษาผู้ไทเป็นภาษาแม่ แต่ละหมู่บ้านมีประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งเท่านั้นซึ่งได้ข้อมูลจากการสำรวจและสอบถามจากผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้าน ได้แก่ หมู่บ้านของคน “ลาว” มีประชากรเป็นคน “ลาว” ล้วนๆ หมู่บ้านของคน “ญ้อ” มีประชากรเป็นคน “ญ้อ” ล้วนๆ และหมู่บ้านของคน “ผู้ไท” มีประชากรเป็นคน “ผู้ไท” ล้วนๆ ระยะห่างระหว่างหมู่บ้านของคน 3 กลุ่มนี้จะต้องไม่เกิน 10 กิโลเมตร และประชากรสามารถติดต่อไปมาหาสู่กันได้สะดวก

ทั้งนี้เมื่อออกเก็บข้อมูลพบว่าบริเวณตอนกลางของทางเหนือของอำเภอธาตุพนมนั้นไม่มีหมู่บ้านของคน “ผู้ไท” อยู่เลย ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากคน “ลาว” และคน “ญ้อ” แต่กำหนดจุดเก็บข้อมูลในบริเวณดังกล่าวเป็น 3 จุดเท่าเดิม ดังนั้นจุดเก็บข้อมูลรวมทั้งหมด 9 จุดจึงแบ่งได้ดังนี้

1. จุดเก็บข้อมูลบริเวณตอนบน ได้แก่
 - 1.1 หมู่บ้านตาลกุด ตำบลโพนแพง เป็นหมู่บ้านของคน “ลาว”
 - 1.2 หมู่บ้านดงป่ายูง ตำบลนาถ่อน เป็นหมู่บ้านของคน “ญ้อ”
 - 1.3 หมู่บ้านโพนแพง ตำบลโพนแพง เป็นหมู่บ้านของคน “ผู้ไท”

2. จุดเก็บข้อมูลบริเวณตอนกลาง ได้แก่¹

- 2.1 หมู่บ้านนาแก ตำบลอนนางหงส์ เป็นหมู่บ้านของคน “ลาว”
- 2.2 หมู่บ้านโนนสะอาด ตำบลอนนางหงส์ เป็นหมู่บ้านของคน “ลาว”
- 2.3 หมู่บ้านดอนนางหงส์ ตำบลอนนางหงส์ เป็นหมู่บ้านของคน “ญ้อ”

3. จุดเก็บข้อมูลบริเวณตอนล่าง ได้แก่

- 3.1 หมู่บ้านหมันหย่อน ตำบลแสนพัน เป็นหมู่บ้านของคน “ลาว”
- 3.2 หมู่บ้านกุดจิม ตำบลกุดจิม เป็นหมู่บ้านของคน “ญ้อ”
- 3.3 หมู่บ้านแสนพันทุ่ง ตำบลแสนพัน เป็นหมู่บ้านของคน “ผู้ไท”

3.5 เลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาจากจุดเก็บข้อมูล 9 จุด จุดละ 5 คนเพื่อให้ข้อมูลวรรณยุกต์ที่ได้มีความเที่ยงตรงแน่นอนว่าเป็นวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนนั้น ๆ จริงไม่ได้เป็นวรรณยุกต์ในภาษาเฉพาะบุคคล (idiolect) ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงรวมผู้บอกภาษาเป็นจำนวนทั้งหมด 45 คน แบ่งเป็นผู้บอกภาษาที่เป็นคน “ลาว” 20 คน คน “ญ้อ” 15 คน และคน “ผู้ไท” 10 คน โดยเกณฑ์ในการเลือกผู้บอกภาษามีดังนี้

1) บิดามารดาและถิ่นกำเนิด

บิดามารดาของผู้บอกภาษาต้องเป็นคนในหมู่บ้านนั้น ๆ โดยกำเนิด ไม่ได้โยกย้ายมาจากที่ใดและไม่เคยโยกย้ายไปอยู่ที่อื่น และตัวผู้บอกภาษาต้องมีถิ่นกำเนิดในหมู่บ้านนั้น ๆ เช่นเดียวกัน เพราะถ้าบิดามารดาหรือตัวผู้บอกภาษาเป็นคนในหมู่บ้านโดยกำเนิดย่อมรักษาภาษาดั้งเดิมของตนเองไว้ได้

2) เพศ

ผู้บอกภาษาทุกคนเป็นเพศหญิง เนื่องจากช่วงเวลาที่ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลอยู่ในระหว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว โดยทั่วไปชาวบ้านที่เป็นผู้ชายมักเดินทางไปทำงานในต่างอำเภอ

¹ เมื่อไม่พบหมู่บ้านของคน “ผู้ไท” ในบริเวณตอนกลางของทางเหนือของอำเภอธาตุพนม ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกที่จะเก็บข้อมูล 3 จุดเท่าเดิมโดยกำหนดเป็นหมู่บ้านของคน “ลาว” 2 หมู่บ้านและหมู่บ้านคน “ญ้อ” 1 หมู่บ้าน เพราะในบริเวณดังกล่าวมีคน “ญ้อ” อยู่เพียงหมู่บ้านเดียว และเหตุผลที่ไม่ตัดจุดเก็บข้อมูลบริเวณดังกล่าวออกไปเลย เพราะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแล้ว และเห็นว่าข้อมูลจากจุดเก็บข้อมูลดังกล่าวสามารถช่วยยืนยันข้อมูลจากบริเวณอื่น ๆ ได้

หรือต่างจังหวัด ในขณะที่ผู้หญิงทำงานอยู่ในหมู่บ้าน ดังนั้นการหาผู้บอกภาษาเพศหญิง จึงสะดวกกว่า

3) อายุ

ผู้บอกภาษาทุกคนอายุ 45-60 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาที่มีช่วงอายุดังกล่าวมัก ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมีโอกาสติดต่อกับคนต่างถิ่น ทั้งยังเป็นช่วงอายุที่ ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับไม่เกินภาคบังคับหรือไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้ ไม่ค่อยมีโอกาสพูดภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาที่ต้องใช้ในโรงเรียน ดังนั้นคนในช่วง อายุดังกล่าวจึงจัดเป็นวัยที่ยังคงรักษาภาษาพูดที่มีสำเนียงท้องถิ่นดั้งเดิมของตนไว้ได้เป็น อย่างดีถ้าเปรียบเทียบกับคนที่อยู่ในวัยต่ำกว่า 45 ปี หรือถ้าอายุเกิน 60 ปีก็จะเป็นวัยสูง อายุเกินไปจึงไม่เหมาะที่จะให้เป็นผู้บอกภาษา

4) การศึกษา

ผู้บอกภาษาทุกคนมีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพราะถ้าผู้บอก ภาษามีการศึกษาสูงมากเท่าไร แนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานก็จะมี มากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากในโรงเรียนมักกำหนดให้นักเรียนใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการ ติดต่อสื่อสารกัน ผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษา ไทยมาตรฐานในการติดต่อกับผู้ใด จึงจัดเป็นผู้ที่ยังคงรักษาภาษาดั้งเดิมของตนไว้ได้ดี กว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่านี้

5) อาชีพ

ผู้บอกภาษาทุกคนประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน หรือเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังกล่าวส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้าน ไม่ค่อยได้ติดต่อกับคนต่างถิ่นมากนัก โอกาสที่จะได้รับอิทธิพลจากภาษาถิ่นอื่นมาปะปน จึงมีน้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ

6) คุณสมบัติทั่วไป

ผู้บอกภาษาทุกคนต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ดังนี้

- สุขภาพดี
- อวัยวะในการออกเสียงอยู่ในสภาพครบสมบูรณ์
- เสียงชัดเจนดี
- ไม่ช้ำอายุ
- มีไหวพริบ
- เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ

เพราะถ้าผู้บอกภาษาขาดคุณสมบัติทั่วไปข้อใดข้อหนึ่ง จะมีผลต่อทั้งการเก็บข้อมูลที่อาจดำเนินการได้ไม่ราบรื่นและข้อมูลยังจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้อีก

3.6 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.6.1 รายการคำในการเก็บข้อมูล

งานวิจัยที่ศึกษาวรรณยุกต์จากคำเดี่ยวในภาษาไทยถิ่นที่ผ่านมามักเลือกใช้รายการคำสำหรับทดสอบวรรณยุกต์ของเก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เช่น งานของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) และกาญจนา คุ้มณะศิริ (2524) เป็นต้น โดยอาจปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มจำนวนคำบ้าง ต่อมาได้มีการพัฒนารายการคำในการเก็บข้อมูลมาใช้คำชุดเทียบเสียง (minimal set) ซึ่งได้แก่ ชุดคำที่มีพยัญชนะและสระเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมากที่สุด ประกอบด้วย ชุดพยางค์เป็น ได้แก่ คา ข่า ข้ำ คำ ขา และชุดพยางค์ตาย ได้แก่ ขาด คาด และ ชัด คัด งานแรกที่เสนอวิธีใช้คำชุดเทียบเสียงในการเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ได้แก่ งานของม.ร.ว. กัลยา ดิงศภักดิ์ (Tingsabadh, 1980) คำชุดเทียบเสียงเหมาะสำหรับการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ เนื่องจากไม่มีอิทธิพลของพยัญชนะต้นและสระที่แตกต่างกัน งานวิจัยในระยะหลังได้พัฒนาการใช้รายการคำชุดเทียบเสียงในการศึกษาวรรณยุกต์ โดยม.ร.ว. กัลยา (2533) ได้เพิ่มคำ 'กา' ในรายการคำ และงานวิจัยหลายเรื่องได้ใช้รายการคำชุดเทียบเสียงดังกล่าวอย่างได้ผลดี ได้แก่ งานของม.ร.ว. กัลยาและคณะ (2534) จรรยา นวลจันทร์แสง (2535) บัณฑิต บัณฑิตกุล (2536) และดารณี กฤษณะพันธุ์ (2538) เป็นต้น

งานวิจัยนี้เป็นงานที่ศึกษาวรรณยุกต์จากคำเดี่ยวโดยศึกษาทั้งเรื่องระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ แล้ววิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟัง นั่นคือ ฟังเพื่อดูลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์และนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาแล้วจึงวิเคราะห์สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ ผู้วิจัยได้เลือกที่จะเก็บข้อมูลด้วยรายการคำชุดเทียบเสียงเพียงอย่างเดียว ไม่ใช้รายการคำของเก็ดนีย์ เนื่องจากรายการคำชุดเทียบเสียงเป็นรายการคำที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยการฟังเพื่อแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในภาษาได้ อีกทั้งยังเหมาะสำหรับการนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์อีกด้วยตามที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้การใช้

คำชุดเทียบเสียงเพียงอย่างเดียวยังลดปริมาณคำในการเก็บข้อมูลลงเหลือเฉพาะที่จำเป็น ต้องใช้ในงานนี้เท่านั้น การเก็บข้อมูลด้วยคำชุดเทียบเสียงใช้เวลาไม่มากและผู้บอกภาษา ไม่ต้องตอบคำถามใดๆ เพียงออกเสียงคำตามที่เห็นผู้วิจัยแสดงสัญญาณหรือให้รูปภาพ และของจริงเท่านั้น ทำให้ผู้บอกภาษาไม่เกิดความล่าและเบื่อหน่ายกับจำนวนคำที่มากเกินไป อีกประการหนึ่ง ในงานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวนมากถึง 45 คน การใช้รายการคำชุดเทียบเสียงช่วยลดเวลาในการเก็บข้อมูลลงมากอีกด้วย รายการคำชุดเทียบเสียงจึงเหมาะสมกับงานวิจัยนี้ในทุกๆ ด้าน

คำชุดเทียบเสียงที่ใช้ในงานของม.ร.ว. กัลยา (2533) ประกอบด้วยจำนวนคำ 10 คำ ได้แก่ กา คา ข่า ข้า คำ ขา คาด ขาด คัดและขัด จะสังเกตเห็นว่าในรายการคำดังกล่าวมีการเพิ่มคำ ‘กา’ ที่มีหน่วยเสียง [k-] เข้ามาเนื่องจากเป็นงานที่ศึกษาภาษาไทยถิ่นกลางที่พูดกันทางตะวันตกของกรุงเทพฯ ซึ่งมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง A3 และ A4 เพิ่มขึ้นจากวิธภาษาอื่นๆ ในภาษาไทยถิ่นกลาง ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาของคน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” หลังจากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า ภาษาถิ่นตระกูลไทโดยเฉพาะภาษาของทั้งสามกลุ่มชนดังกล่าวเป็นภาษาที่อาจมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่างแถว 1 กับแถว 2 หรือระหว่างแถว 3 กับแถว 4 ทั้งในคอลัมน์ A B C และ D แต่ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่างแถว 2 กับแถว 3 ปรากฏอยู่เลย ในงานวิจัยนี้จึงใช้รายการคำชุด ขา คา ข่า คำ ข้า คำ ขาด คาด ขัด คัด และเพิ่มคำชุด “ปา” เข้ามา ได้แก่ คำว่า ปา ป่า ป้า ปาด และปัด (อยู่แถว 2 ของคอลัมน์ A B C D) เพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในภาษาที่ศึกษา และการเพิ่มคำชุด “ปา” ดังกล่าวจะได้คำที่มีใช้ในภาษาของกลุ่มชนที่ศึกษาครบทุกคำ ในขณะที่ถ้าเพิ่มคำชุด “กา” นั้นคำที่ได้บางคำ เช่น ก่า ก้า กาด ล้วนแต่เป็นคำที่ไม่มีความหมายและไม่มีใช้ในภาษาที่ศึกษาแต่อย่างใด

ดังนั้นรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้จึงมีชื่อเรียกเป็น คำชุดเทียบเสียง คล้าย (analogous set) ประกอบด้วยคำจำนวน 15 คำ ได้แก่ ขา ปา คา ข่า

ปา คำ ข่า ป่า คำ ขาด ปาด คาด ชัด บัด และคัด²

หลังจากที่กำหนดคำชุดเทียบเสียงคล้ายจำนวน 15 คำแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างรายการคำที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยใช้วิธีการเดียวกันกับ ม.ร.ว. กัลยา (2533) ดังนี้

1) แบ่งคำชุดเทียบเสียงคล้ายทั้ง 15 คำ ออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ประกอบด้วยคำพยางค์เป็นจำนวน 9 คำ ได้แก่ ขา ปา คา
ข่า ป่า คำ ข่า ป่า คำ

ชุดที่ 2 ประกอบด้วยคำพยางค์ตายจำนวน 6 คำ ได้แก่ ขาด ปาด
คาด ชัด บัด คัด

2) สร้างรายการคำจากคำชุดที่ 1 ให้แต่ละคำปรากฏในรายการ 10 ครั้ง รวมเป็นคำทั้งหมดในรายการคำชุดที่ 1 จำนวน 90 คำ การจัดลำดับของคำในรายการทำโดยการจับฉลากด้วยวิธีการดังนี้

2.1) ทำฉลากคำชุดที่ 1 จำนวน 9 แผ่น (คำละ 1 แผ่น)

2.2) จับฉลากทีละแผ่นจนครบ 9 แผ่น เขียนคำที่จับได้ลงในรายการคำ (ได้คำลำดับที่ 1-9)

2.3) นำฉลากทั้ง 9 แผ่นกลับมาใหม่ จับฉลากทีละแผ่นอีกครั้ง เขียนคำที่จับได้ลงในรายการคำ (ได้คำลำดับที่ 10-18)

2.4) ทำแบบเดิมเหมือนใน 2.2 และ 2.3 ให้ครบจำนวน 10 ครั้ง

เมื่อจับฉลากคำครบ 10 ครั้งแล้ว จะได้รายการคำชุดที่ 1 จำนวน 90 คำ นั่นคือ คำลำดับที่ 1-90 ซึ่งเป็นคำพยางค์เป็นทั้งหมด

² เมื่อบรรจุคำชุดเทียบเสียงคล้ายทั้ง 15 คำลงในกล่องวรรณยุกต์ ได้ภาพดังนี้

	A	B	C	DL	DS
1	ขา	ข่า	ข้า	ขาด	ชัด
2	ปา	ป่า	ป้า	ปาด	บัด
3					
4	คา	คำ	ค้ำ	คาด	คัด

- 3) สร้างรายการคำจากคำชุดที่ 2 ให้แต่ละคำปรากฏในรายการ 10 ครั้ง รวมเป็นคำทั้งหมดในรายการคำชุดที่ 2 จำนวน 60 คำ การจัดลำดับคำในรายการทำโดยการจับฉลากด้วยวิธีการเดียวกันกับการสร้างรายการคำชุดที่ 1 ในข้อ 2

เมื่อจับฉลากคำชุดที่ 2 ครบ 10 ครั้งแล้วจะได้รายการคำจำนวน 60 คำ นั่นคือ คำลำดับที่ 91-150 ซึ่งเป็นคำพยางค์ตายทั้งหมด

ในงานวิจัยนี้ รายการคำชุดเทียบเสียงคล้ายลำดับที่ 1-150 จะไม่มีคำเดียวกัน อยู่ลำดับต่อกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บอกภาษาได้ออกเสียงคำที่ต่างกันอยู่ตลอดเวลาและ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บอกภาษาเกิดความสับสนในการออกเสียง³

3.6.2 อุปกรณ์ประกอบการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลวรรณยุกต์จากคำชุดเทียบเสียงคล้าย ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเหมือนกับ ม.ร.ว. กัลยา (2533) นั่นคือ ไม่ใช้วิธีการถามคำถาม แต่ให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำตามที่เห็นผู้วิจัยแสดงท่าทาง หรือให้ดูภาพและของจริงประกอบ โดยสัญญาณประจำแต่ละคำมีดังนี้

- 1) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ขา ให้ออกเสียงคำว่า “ขา”
- 2) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ภาพปลา ให้ออกเสียงคำว่า “ปลา”
(ในภาษาของทั้ง 3 กลุ่มชนที่ไปศึกษา เรียก “ปลา” ว่า “ป้า”
เพราะต่างก็เป็นภาษาที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะ /pl-/)
- 3) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ไปที่หลังคา ให้ออกเสียงคำว่า “คา”
- 4) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ข่า (ของจริง) ให้ออกเสียงคำว่า “ข่า”
- 5) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ภาพป่าไม้ ให้ออกเสียงคำว่า “ป่า”
- 6) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่เงิน (ของจริง) ให้ออกเสียงคำว่า “คำ”
- 7) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ตัวผู้วิจัยเอง ให้ออกเสียงคำว่า “ข้า”
- 8) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ภาพหญิงแก่ ให้ออกเสียงคำว่า “ป้า”
- 9) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่ภาพแม่ค้า ให้ออกเสียงคำว่า “ค้า”

³ ดูรายการคำชุดเทียบเสียงคล้ายจำนวน 150 คำ ในภาคผนวก ค

- 10) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ที่กระดากขาด (ของจริง) ให้ออกเสียงคำว่า “ขาด”
- 11) ถ้าเห็นผู้วิจัยทำท่าเอาเม็ดปาด ให้ออกเสียงคำว่า “ปาด”
- 12) ถ้าเห็นผู้วิจัยชี้ภาพคราด ให้ออกเสียงคำว่า “คราด”
(ในภาษาของทั้ง 3 กลุ่มชนที่ไปศึกษาเรียก “คราด” ว่า “คาด”
เพราะต่างก็เป็นภาษาที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะ /khr-/)
- 13) ถ้าเห็นผู้วิจัยทำท่าขัดพื้น ให้ออกเสียงคำว่า “ขัด”
- 14) ถ้าเห็นผู้วิจัยทำท่ามัดฝุ่น ให้ออกเสียงคำว่า “มัด”
- 15) ถ้าเห็นผู้วิจัยจับปากกาทำท่าคัดลายมือ ให้ออกเสียงคำว่า “คัด”

3.6.3 อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง

ใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบตลับไขแบบเตอรีพร้อมเทปบันทึกเสียงและไมโครโฟน

3.6.4 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- 1) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา
- 2) บันทึกข้อมูลวรรณยุกต์จากคำพูดเทียบเสียง

3.7 วิธีเก็บข้อมูล

3.7.1 ภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ภาษาลาวหรือภาษาลาวอีสานในระหว่างเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองกับผู้บอกภาษา และในกรณีที่ผู้บอกภาษาเป็นคน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” นั้นภาษาลาวอีสานถือว่าเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาของกลุ่มชนดังกล่าวมากกว่าที่จะพูดภาษาไทยถิ่นกลาง

3.7.2 ก่อนการเก็บข้อมูล

ก่อนเริ่มเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

- 1) ทำความคุ้นเคยกับผู้บอกภาษาด้วยการแนะนำตัวเอง แล้วซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา
- 2) ฝึกให้ผู้บอกภาษาค้นเคยกับสัญญาณ ภาพ หรือของจริงที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้รู้ว่าเมื่อแสดงอะไร ให้ออกเสียงคำใด จนผู้บอกภาษาสามารถจำได้แม่นยำ

3.7.3 เก็บข้อมูล

หลังจากที่ซักซ้อมจนแน่ใจว่าผู้บอกภาษาเข้าใจแล้วผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลวรรณยุกต์จากรายการคำจากคำที่ 1 ถึงคำที่ 150 โดยใช้วิธีการแสดงท่าทางหรือสัญญาณและให้ดูภาพหรือของจริง แล้วให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำตามที่ได้ซักซ้อมไว้ ในขณะที่ผู้วิจัยก็บันทึกเทปไปด้วย

3.8 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าในงานวิจัยนี้ศึกษาวรรณยุกต์ทั้งในเรื่องระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ ผู้วิจัยจึงแบ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ วิธีการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และวิธีการวิเคราะห์สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์

3.8.1 วิธีการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ในงานวิจัยนี้ใช้การฟังเพื่อแยกความเหมือน ความต่างของเสียงวรรณยุกต์ แล้วดูลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงและนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในภาษา ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ออกเป็น 2 ตอนย่อยคือ การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนและการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของกลุ่มชน

3.8.1.1 วิธีการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน

ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน ผู้วิจัยใช้วิธีการฟังเพื่อดูลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์และนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน โดยมีวิธีการวิเคราะห์คือ ดูการแยกเสียงรวมเสียงและนับ

จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว (วรรณยุกต์แถว A, B, C และ DL) ก่อน แล้วจึงดูการแยกเสียงรวมเสียงและนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในคำตายสระเสียงสั้น (วรรณยุกต์แถว DS) นั่นคือ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยแยกเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในแถว DS ออกเป็นหน่วยเสียงต่างหากจากหน่วยเสียงในแถว A, B, C และ DL เพราะคำในแถว DS มีสระเสียงสั้นและคำในแถว A, B, C และ DL มีสระเสียงยาว และเพื่อความสะดวกในการนับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยจึงไม่ใช้วิธีตัดลิ้นให้วรรณยุกต์ใดเป็นหน่วยเสียงย่อยของวรรณยุกต์ใด แต่จะนับวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงที่ปรากฏในทุกแถวด้วยวิธีดังกล่าว

หลังจากวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนใน 3 กลุ่มชนแล้วได้พบปัญหาเกี่ยวกับการแปรของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้น กล่าวคือ พบว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาหลายคนมีรูปแบบมากกว่า 1 รูป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้บอกภาษาออกเสียงคำเดียวกันแต่ครั้งมีเสียงวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาดังกล่าวทำให้ยากต่อการตัดสินระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษา ดังนั้นเมื่อพบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีวิธีแก้ปัญหาดังนี้

1) ฟังการออกเสียงคำๆละ 10 ครั้งของผู้บอกภาษาแต่ละคน คำใดที่ผู้บอกภาษาออกเสียงแปรไปหลายเสียง ผู้วิจัยจะบันทึกไว้ว่าผู้บอกภาษาออกเสียงคำๆนั้นเป็นเสียงใดบ้าง และเปรียบเทียบเสียงที่ปรากฏว่าเหมือนกับเสียงของคำใดบ้าง ผู้วิจัยพบว่าในทุกกรณีเสียงแปรที่ปรากฏเป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับเสียงของคำในช่องใกล้เคียง เมื่อมีกรณีของเสียงแปรเช่นนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ระบบเสียงจากคำอื่นๆที่ไม่มีการแปรของเสียงแล้วจึงแสดงหน่วยเสียงที่เกี่ยวข้องไว้ในช่องที่มีเสียงแปร (ดูภาพที่ 7 หน้า 57) ในตัวอย่างที่ห้า คำว่า 'ข้าว' ในช่อง C1 บางครั้งผู้บอกภาษาออกเสียงเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (ว.3) เหมือนคำใน B 1234 และ DL 123 บางครั้งออกเสียงเป็นวรรณยุกต์ที่ 4 (ว.4) เหมือนคำใน C 234 และ DL4 ทำให้ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์สามารถเป็นได้ 2 แบบได้แก่ แบบที่ 1 วรรณยุกต์ใน C1 มีการแยกเสียงระหว่าง C1 และ C2 แบบ C 1-234 และวรรณยุกต์ใน C1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์แถว B และ DL แบบ B1234=C1=DL123 และแบบที่ 2 วรรณยุกต์ใน C1 รวมกับ C 234 หรือเป็นแบบ C 1234 และรวมเสียงกับวรรณยุกต์แถว DL แบบ C1234=DL4

ภาพที่ 7 ตัวอย่างกล่องวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาที่ออกเสียงคำบางคำมีเสียงวรรณยุกต์มากกว่า 1 หน่วยเสียง

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.3/ ว.4	ว.3	ว.5
2					
3					
4	ว.2		ว.4		ว.6

2) หากพบว่าผู้บอกภาษามีระบบวรรณยุกต์ที่ไม่ชัดเจนอันเนื่องจากมีเสียงแปรดังยกตัวอย่างในภาพที่ 7 ผู้วิจัยจะตัดสินระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษานั้นโดยมีวิธีการดังนี้

ในการออกเสียงคำ 10 ครั้ง ผู้บอกภาษาออกเสียงเหมือนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ใดมากกว่าก็จะตัดสินให้คำดังกล่าวมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้นๆ เช่น จากตัวอย่างในภาพที่ 7 ถ้าผู้บอกภาษาออกเสียงคำว่า 'ข้า' ในช่อง C1 จำนวน 10 ครั้ง แปรเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 จำนวน 7 ครั้ง และแปรเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 จำนวน 3 ครั้ง ผู้วิจัยจะตัดสินให้คำว่า 'ข้า' ของผู้บอกภาษาดังกล่าวมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ซึ่งจะทำให้สามารถตัดสินระบบวรรณยุกต์ได้ว่า วรรณยุกต์ใน C1 มีการแยกเสียงระหว่าง C1 และ C2 แบบ C 1-234 และวรรณยุกต์ใน C1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในแถว B และ DL แบบ B1234=C1=DL123 และมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมด 6 หน่วยเสียง แสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ได้ดังภาพที่ 8 (หน้า 58)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 ตัวอย่างกล่องวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาที่ออกเสียงคำบางคำมีเสียงวรรณยุกต์มากกว่า 1 หน่วยเสียงและผ่านการตัดสินใจอย่างมีกฎเกณฑ์แล้ว

	A	B	C	DL	DS
1			ว.3		
2	ว.1				ว.5
3					
4	ว.2		ว.4		ว.6

แต่ถ้าเกิดกรณีที่ผู้บอกภาษาออกเสียงคำว่า 'ข้า' ในช่อง C1 จำนวน 10 ครั้ง เหมือนกับวรรณยุกต์ทั้ง 2 หน่วยเสียงจำนวนครั้งเท่ากัน คือ เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 จำนวน 5 ครั้ง และเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 จำนวน 5 ครั้ง ผู้วิจัยจะตัดสินใจว่าการแปรของหน่วยเสียงวรรณยุกต์อย่างชัดเจนในภาษาของผู้บอกภาษาคงกล่าว ทำให้ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าระบบวรรณยุกต์ที่แน่นอนเป็นอย่างไร นั่นคือ ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์จะยังคงเป็นไปได้มากกว่า 1 แบบ และกล่องวรรณยุกต์จะต้องมีเส้นประล้อมรอบช่อง C1 ตามเดิมดังที่ปรากฏตัวอย่างในภาพที่ 7 (ดูหน้า 57)

3.8.1.2 วิธีการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของกลุ่มชน

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบและจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์และสีลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงแบ่งการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของกลุ่มชนออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ มีรายละเอียดดังนี้

ก. การจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์

เมื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้ง 45 คนตามวิธีการใน 3.8.1.1 แล้วพบว่า ผู้บอกภาษาในกลุ่มชนหนึ่ง ๆ มีระบบวรรณยุกต์ที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่แตกต่างกันเองภายในกลุ่ม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนต่างก็มีระบบวรรณยุกต์มากกว่า 1 แบบ ซึ่งหากไม่มีการจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชน จะทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ระหว่างภาษาของทั้งสามกลุ่มชนได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในแต่ละกลุ่มชน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเหมือนและความต่างของลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ กล่าวคือ ถ้าลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคนใดเป็นแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันก็จัดให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ส่วนผู้บอกภาษาคนใดที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์แตกต่างออกไปก็จัดให้อยู่กลุ่มอื่น ๆ

ข. การกำหนดภาษาต้นแบบ

เมื่อจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของทั้งสามกลุ่มชนแล้วพบว่า ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนต่างก็ประกอบด้วยระบบวรรณยุกต์มากกว่า 1 กลุ่ม และในบางกลุ่มยังประกอบด้วยระบบวรรณยุกต์แบบย่อย ๆ ออกไปอีก ผู้วิจัยจึงมีวิธีจัดระเบียบข้อมูลด้วยการศึกษาว่าภาษาของแต่ละกลุ่มชนดังกล่าวที่พูดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตามที่มีผู้ศึกษาไว้นั้นมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบ่งจำเพาะร่วมกันเป็นแบบใด ในที่นี้เรียกผลที่ได้ว่า “ภาษาต้นแบบ” ในงานวิจัยนี้กำหนดภาษาต้นแบบขึ้นมาเพื่อไว้เป็นตัวแทนใช้อ้างอิงและเพื่อใช้เปรียบเทียบกับภาษาของกลุ่มชนที่ศึกษา แล้วดูว่าระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนเหมือนหรือแตกต่างไปจากภาษาต้นแบบอย่างไร

การกำหนดภาษาต้นแบบในงานวิจัยนี้มีแนวคิดจากการศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เปรียบเทียบและเชิงประวัติ (Comparative and Historical method) ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาต่างสมัย (diachronic study) กล่าวคือ ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาลาว ภาษาญ้อ และภาษาผู้ไท ที่เคยมีผู้ศึกษาไว้ แล้วสรุปลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะเด่นของแต่ละภาษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาษาของแต่ละกลุ่มชนในงานวิจัยนี้ ซึ่งผลพลอยได้จากการใช้วิธีการดังกล่าวคือ อาจจะทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่า ภาษาของกลุ่มชนใดแสดงร่องรอยของการเปลี่ยนแปลงจากภาษาต้นแบบบ้าง ในขณะที่ถ้าเป็นการศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงพรรณนา

(Descriptive method) จะมีวิธีการที่แตกต่างออกไป เช่น ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชน แล้วบรรยายให้เห็นว่าในแต่ละภาษามีระบบวรรณยุกต์แบบใด มีกี่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์แบบใดบ้าง หรือถ้าหากต้องเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ระหว่างภาษาของแต่ละกลุ่มชน ก็จะเสนอให้เห็นเพียงว่าในภาษาของแต่ละกลุ่มชนมีระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ซึ่งหากใช้วิธีการดังกล่าว การเสนอผลการวิจัยจะไม่น่าสนใจเท่าใดนัก เพราะไม่เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาของกลุ่มชน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้วิธีกำหนดภาษาต้นแบบขึ้นมาใช้เปรียบเทียบกับภาษาของกลุ่มชนเพื่อให้เห็นภาพการเปรียบเทียบที่ชัดเจนและน่าสนใจยิ่งขึ้น

การกำหนดภาษาต้นแบบในงานวิจัยนี้มีวิธีการคือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้เกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาลาว ภาษามอญ และภาษาผู้ไท แล้วพิจารณาว่าลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในแนวตั้ง (แถว A, B, C, DL, DS) และแนวนอน (การรวมเสียงระหว่างแถว A, B, C, DL, DS) ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนส่วนใหญ่มีลักษณะเด่นร่วมกันแบบใด แล้วจึงกำหนดลักษณะที่มีร่วมกันดังกล่าวเป็นลักษณะของภาษาต้นแบบ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเสนอระบบวรรณยุกต์ของภาษาต้นแบบ โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ที่ประกอบด้วยวรรณยุกต์แถว A, B, C, DL และ DS และใช้เส้นดำทึบแสดงลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะของภาษาต้นแบบเท่านั้น ภาษาต้นแบบของแต่ละกลุ่มชนในงานวิจัยนี้ มีดังต่อไปนี้

1) **ภาษาลาวต้นแบบ** หมายถึง ภาษาที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะของภาษาลาวหรือภาษาลาวอีสานที่พูดกันทั่วไปโดยคนลาวที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเป็นลักษณะที่แยกภาษาลาวให้แตกต่างจากภาษาอื่น ๆ ในที่นี้ภาษาลาวต้นแบบมีที่มาจากการศึกษาของบราวน์ (Brown, 1965) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.1 หน้า 26) แล้วพบว่าภาษาลาวมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ แสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ได้ดังภาพที่ 9 (หน้า 61)

ภาพที่ 9 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ใน
ภาษาลาวต้นแบบ

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

จากภาพที่ 9 จะเห็นว่าภาษาลาวต้นแบบมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ ได้แก่ ไม่มีการแยกเสียงของวรรณยุกต์ในแถว B คือ เป็นแบบ B 1234 และมีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ระหว่างแถว C กับ DL แบบ C1=DL123 และ C234=DL4 หรือเป็นลักษณะที่เรียกว่า “บันไดลาว”

2) **ภาษาญ้อต้นแบบ** หมายถึง ภาษาที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะของภาษาญ้อที่พูดกันทั่วไปโดยคนญ้อที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเป็นลักษณะที่แยกภาษาญ้อให้แตกต่างจากภาษาอื่นๆ ในที่นี้ภาษาญ้อต้นแบบมีที่มาจากการศึกษาของบราวน์ (Brown, 1965) เชมเบอร์เลน (Chamberlain, 1975) และกาญจนา คุวณะศิริ (2524) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.2 หน้า 31) แล้วพบว่า ภาษาญ้อมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ แสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ได้ดังภาพที่ 10 (หน้า 62)

ภาพที่ 10 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ใน
ภาษาผู้ต้นแบบ

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

จากภาพที่ 10 จะเห็นว่าภาษาผู้ต้นแบบมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ ได้แก่ มีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ระหว่างแถว B กับ DL แบบ B123=DL123 และระหว่างแถว B, C และ DL แบบ B4=C1234=DL4

3) ภาษาผู้ต้นแบบ หมายถึง ภาษาที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะของภาษาผู้ไทที่พูดกันทั่วไปโดยคนผู้ไทที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเป็นลักษณะที่แยกภาษาผู้ไทให้แตกต่างจากภาษาอื่นๆ ในที่นี้ภาษาผู้ต้นแบบมีที่มาจากการศึกษาของ บราวน์ (Brown, 1965) เชมเบอร์เลน (Chamberlain, 1975) และพจณี ศรีธรราชกุล (2526) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.3 หน้า 38) แล้วพบว่า ภาษาผู้ไทมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ แสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ได้ดังภาพที่ 11 (หน้า 63)

ภาพที่ 11 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ใน ภาษาผู้ไทต้นแบบ

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

จากภาพที่ 11 จะเห็นว่าภาษาผู้ไทต้นแบบมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะ ได้แก่ มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ระหว่างแถว A, B และ DL แบบ $A4=B123=DL1234$ และระหว่างแถว B กับ C แบบ $B4=C4$

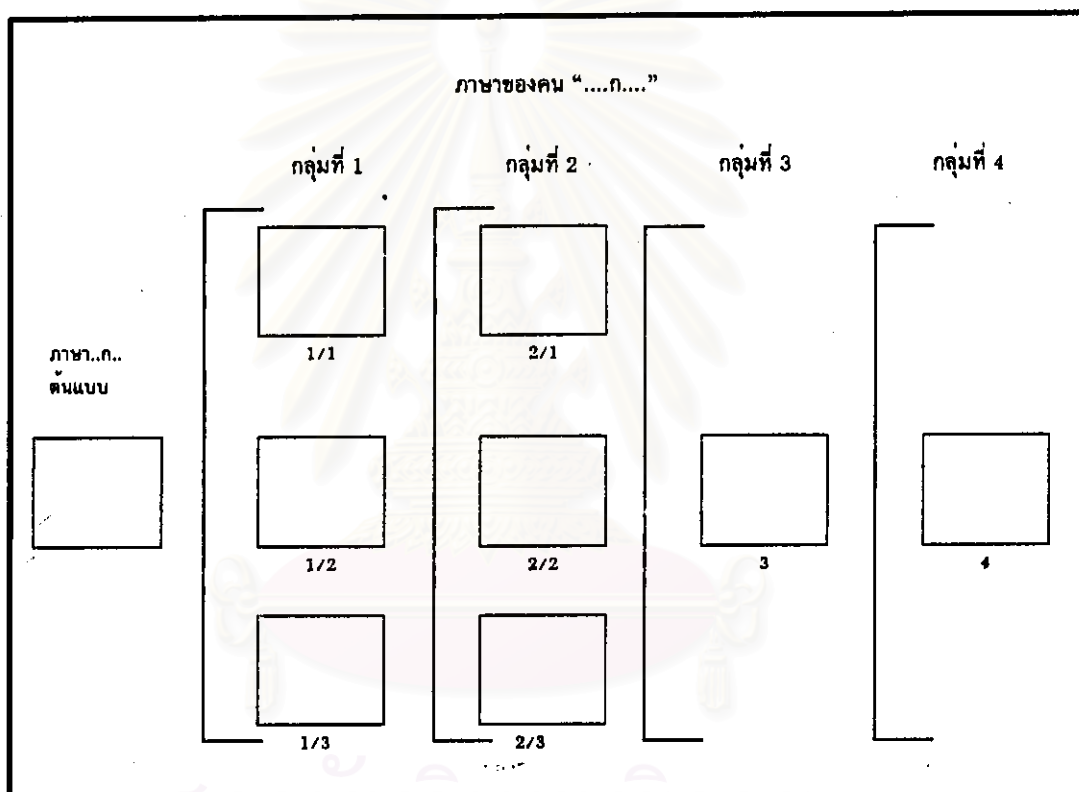
เมื่อเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวต้นแบบ ภาษาญ้อต้นแบบและภาษาผู้ไทต้นแบบแล้วพบว่า ในภาษาต้นแบบของแต่ละกลุ่มชนมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่เป็นลักษณะบังคับจำเพาะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

ค. การจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนตามการเปรียบเทียบกันภาษาต้นแบบ

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการนำระบบวรรณยุกต์กลุ่มต่างๆในภาษาของแต่ละกลุ่มชนที่ประกอบด้วยระบบวรรณยุกต์แบบย่อย ๆ ออกไปอีกนั้นมาจัดระเบียบด้วยการนำมาเปรียบเทียบกับภาษาต้นแบบของตน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเหมือนและความแตกต่างของลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ เพื่อต้องการดูว่าภาษาของกลุ่มชนมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนหรือแตกต่างจากภาษาต้นแบบอย่างไร

เมื่อจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนตามการเปรียบเทียบกับภาษาต้นแบบแล้ว พบว่าระบบวรรณยุกต์กลุ่มต่างๆ ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่คล้ายคลึงกับภาษาต้นแบบจากมากไปหาน้อยดังตัวอย่างในภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ตัวอย่างของแผนภูมิแสดงการจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ด้วยการจัดระเบียบข้อมูลตามการเปรียบเทียบกับภาษาต้นแบบ¹



จากภาพตัวอย่างในข้างต้น ตีความได้ว่า ภาษา "ก" หรือภาษาของกลุ่มชนที่เรียกตนเองว่า "ก" มีระบบวรรณยุกต์แบ่งเป็น 4 กลุ่มเรียงลำดับจากภาษา ก ต้นแบบ จากไกลไปใกล้ตามความเหมือนและความแตกต่างของลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ ดังนั้นจากภาพจึงกล่าวได้ว่า ระบบวรรณยุกต์ในภาษา "ก" ที่มีระบบวรรณยุกต์กลุ่มที่ 1 อยู่ใกล้ภาษาต้นแบบมากที่สุด เพราะมีลักษณะการแยกเสียงรวม

¹ ดูแผนภูมิที่ใช้แสดงจริงในหน้า 77, 87 และ 98

เสียงของวรรณยุกต์คล้ายคลึงที่สุด ส่วนระบบวรรณยุกต์กลุ่มที่ 2, 3 และ 4 มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับภาษา ก ต้นแบบจากมากไปหาน้อยจึงอยู่ห่างจากภาษา ก ต้นแบบไกลออกไปตามลำดับ นอกจากนี้จะเห็นว่าระบบวรรณยุกต์ในภาษา “ก” แต่ละกลุ่มยังประกอบด้วยระบบวรรณยุกต์แบบย่อยๆ อีก เช่น กลุ่มที่ 1 มีระบบวรรณยุกต์ 3 แบบย่อยได้แก่ แบบ 1/1 แบบ 1/2 และแบบ 1/3 กลุ่มที่ 2 มีระบบวรรณยุกต์ 2 แบบย่อยได้แก่ แบบ 2/1 แบบ 2/2 และแบบ 2/3 ส่วนกลุ่มที่ 3 และ 4 มีระบบวรรณยุกต์เพียงกลุ่มละแบบ เป็นต้น

ตัวอย่างภาพที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นผลจากการจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนด้วยการจัดระเบียบข้อมูลเพื่อให้นำไปสู่การเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ทำได้ชัดเจนขึ้นซึ่งจะได้เสนอผลต่อไปในบทที่ 4

ง. การเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์

หลังจากที่จัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชน ตามขั้นตอนใน ก-ค แล้วได้ผลการวิเคราะห์คือ ระบบวรรณยุกต์กลุ่มต่างๆ ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนที่มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับภาษาต้นแบบจากมากไปหาน้อยแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปที่ได้ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ การเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชน

เนื่องจากในภาษาของแต่ละกลุ่มชนมีระบบวรรณยุกต์หลายแบบ และพบว่าระบบวรรณยุกต์บางแบบเป็นภาษาเฉพาะบุคคล นั่นคือ มีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียว ดังนั้นในการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเฉพาะระบบวรรณยุกต์ที่มีผู้บอกภาษาจำนวน 2 คนขึ้นไป และตัดระบบวรรณยุกต์ที่มีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวออกไป

3.8.2 วิธีการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ สิ่งที่ต้องวิเคราะห์เพื่อให้ได้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ก็คือ ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ของคำ ในงานวิจัยนี้ได้ใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Dos CECIL (Dos for Computerized Extraction of Intonation in Language) แล้วใช้โปรแกรม Microsoft Excel Version 5 ช่วยในการแปลงผลให้เป็นกราฟเส้น ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ออกเป็น 2 ตอนย่อยคือ วิธีการวิเคราะห์

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนและวิธีการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ของกลุ่มชน มีรายละเอียดแต่ละตอนต่อไปนี้

3.8.2.1 วิธีวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน

ผู้วิจัยวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน โดยมีวิธีการดังนี้

1) วิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานจริงของวรรณยุกต์ของคำด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Dos CECIL⁵ และเนื่องจากผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์ของคำต่างๆ ที่ได้มีค่าระยะเวลาเป็นมิลลิวินาที (millisecond) แตกต่างกันทำให้วัดค่าความถี่มูลฐานจริงของวรรณยุกต์ได้ไม่ละเอียดเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการปรับค่าระยะเวลาให้เท่ากัน (normalization)⁶ เช่นเดียวกับงานต่างๆที่ผ่านมาเช่น งานของ Tingsabadh (1980) ม.ร.ว. กัลยา (2533) ม.ร.ว. กัลยาและคณะ (2534) จรรยา (2535) และ ดารณี (2538) โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วง 10% ตั้งแต่ 0% จนถึง 100% รวมทั้งหมด 11 จุด แล้วบันทึกค่าที่วัดได้ลงในตารางที่จัดทำขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์การออกเสียงคำแต่ละคำจำนวน 5 ครั้ง⁷ และวิเคราะห์ทุกคำเพื่อช่วยตรวจสอบการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟังอีกครั้งหนึ่ง

2) นำข้อมูลในตารางที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel Version 5⁹ เพื่อหาค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของคำ จากขั้นตอนนี้ผลที่ได้คือ เส้นกราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของแต่ละคำของผู้บอกภาษาแต่ละคนทั้ง 45 คน

3) นำกราฟเส้นแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของแต่ละคำของผู้บอกภาษาแต่ละคนจากขั้นตอนที่ 2 มาปรับให้มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับเพื่อให้กราฟเส้นที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยเครื่องถูกตัดแปลงเป็น “รูปลักษณะเชิงกล” แสดงสัทลักษณะ

⁵ วิธีการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ด้วยโปรแกรม Dos CECIL ในภาคผนวก ง

⁶ วิธีการปรับค่าระยะเวลาให้เท่ากัน (normalization) ในงานของม.ร.ว. กัลยา ดิงศภิทัย (Tingsabadh, 1980)

⁷ ดูตัวอย่างตารางบันทึกข้อมูลค่าความถี่มูลฐานในภาคผนวก ง

⁸ ในงานวิจัยนี้ให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำละ 10 ครั้ง แต่ในการวิเคราะห์เสียงวิเคราะห์คำละ 5 ครั้งเพราะผลการวิเคราะห์เฉลี่ยจากการออกเสียงคำละ 10 ครั้งและคำละ 5 ครั้งไม่แตกต่างกัน ดูตัวอย่างในภาคผนวก ง

⁹ วิธีการประมวลผลจาก Dos CECIL ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel Version 5 ในภาคผนวก ง

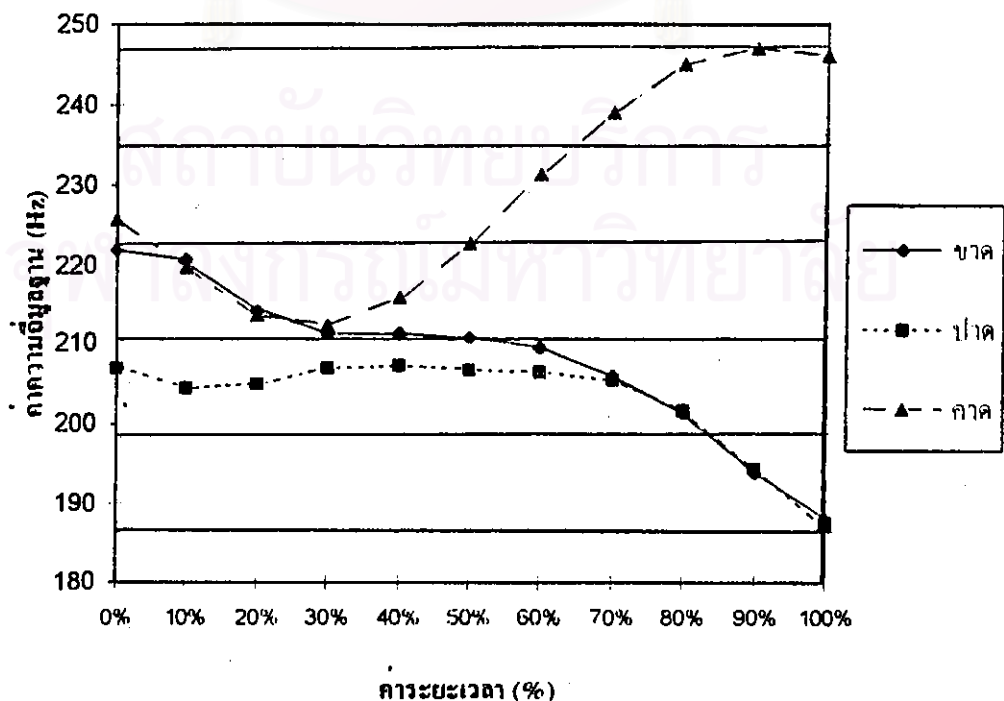
ของวรรณยุกต์ที่มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ วิธีการดังกล่าวเป็นการดัดแปลงวิธีวิเคราะห์วรรณยุกต์ด้วยการฟังมาใช้ กล่าวคือ ในการฟังมักใช้ค่า 5 ระดับในการบรรยายสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ได้แก่

	5 สูง
	4 กลางค่อนข้างสูง
	3 กลาง
	2 กลางค่อนข้างต่ำ
	1 ต่ำ

การนำวิธีดังกล่าวมาใช้ปรากฏในงานที่ศึกษาวรรณยุกต์ทั่วไปเช่น งานของจรรยา (2535) ปันยชนิต (2536) และดารณี (2538) ส่วนในงานวิจัยนี้ได้เลือกใช้วิธีเดียวกับงานของปันยชนิต (2536) ซึ่งมีวิธีการโดยสรุปดังนี้

3.1) แบ่งช่วงพิสัยของค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของกราฟแต่ละรูปเป็น 5 ช่วงเท่าๆกันด้วยการตีเส้น 6 เส้นลงไปทีกราฟ เส้นสูงสุดคือค่าเฉลี่ยสูงสุดและเส้นล่างสุดคือค่าเฉลี่ยต่ำสุดและมีตัวเลขประจำช่วงต่างๆตั้งแต่ 1 ถึง 5 ดังตัวอย่างในภาพที่ 13

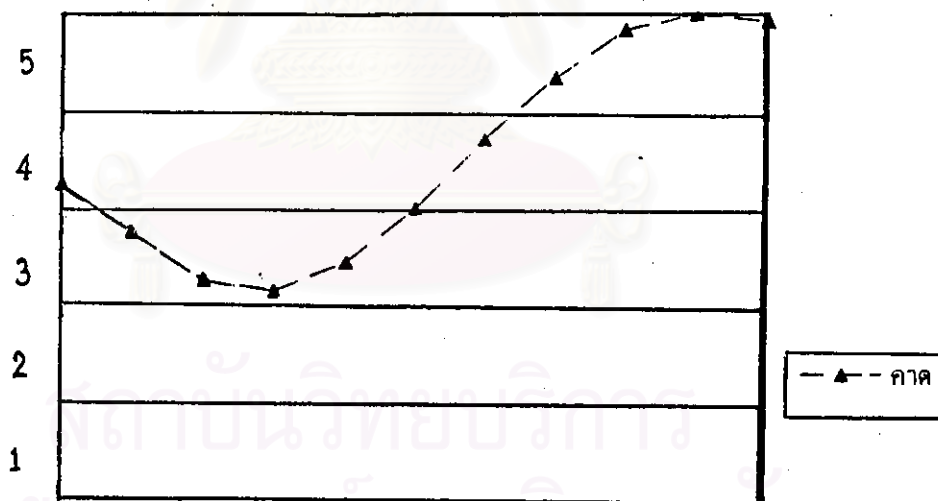
ภาพที่ 13 ตัวอย่างการแบ่งช่วงพิสัย 5 ช่วงจากกราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ย



การอ่านค่าเส้นกราฟของแต่ละหน่วยเสียงวรรณยุกต์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ แบบตัวเลข 2 ตัว แสดงจุดเริ่มต้นและจุดจบของเสียง เช่น กลางค่อนข้างต่ำ-ขึ้น [24] สูง-ตก [52] เป็นต้น และแบบตัวเลข 3 ตัวแสดงจุดเริ่มต้น จุดเปลี่ยนแปลงระดับเสียงและจุดจบของเสียง เช่น กลาง-ขึ้น-ตก [342] กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ-ขึ้น [224] เป็นต้น

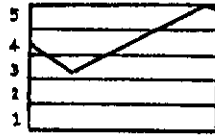
3.2) นำกราฟเส้นที่ผ่านการปรับให้มีค่าพิสัยระดับเสียง 5 ระดับในขั้นตอน 3.1 มาดัดแปลงให้เป็นแผนภูมิที่มีรูปแบบชัดเจน มีขนาดเล็กลงเหมาะสำหรับบรรจุลงในกล่องวรรณยุกต์ เพื่อให้สามารถนำสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์มาเปรียบเทียบกันได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น เส้นกราฟของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในขั้นตอน 3.1 มีลักษณะดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 เส้นกราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Dos CECIL ที่ผ่านการปรับให้มีค่าพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ



นำกราฟในข้างต้นมาดัดแปลงเป็นแผนภูมิตัวเล็กลงได้ดังภาพที่ 15 (หน้า 69)

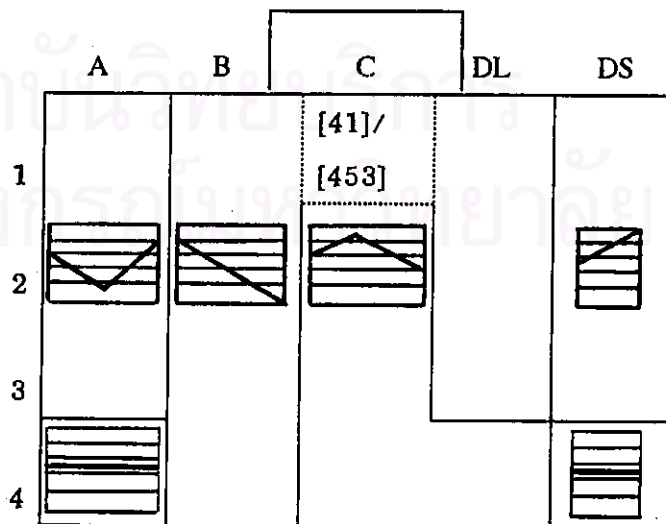
ภาพที่ 15 แผนภูมิที่ดัดแปลงจากกราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1



เมื่อกราฟเส้นแสดงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนในงานวิจัยนี้ผ่านการดัดแปลงให้เป็นแผนภูมิตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วก็จะได้แผนภูมิแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในแต่ละกลุ่มชนทั้ง 45 คน ซึ่งจะได้นำไปบรรจุลงในกล่องวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนที่เสนอไว้ใน 3.8.1.1

ตามที่กล่าวไว้แล้วว่าได้พบปัญหาเกี่ยวกับการแปรของกรออกเสียงคำบางคำในการออกเสียงของผู้บอกภาษาบางคน (ดูรายละเอียดใน 3.8.1.1 หน้า 55) ปัญหาดังกล่าวมีผลทำให้ไม่สามารถบรรยายสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่เกิดการแปรได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีวิธีแก้ปัญหาคือ ในการบรรยายสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์โดยทั่วไปในงานวิจัยนี้จะใช้วิธีแสดงแผนภูมิที่ผ่านการดัดแปลงแล้วดังปรากฏในภาพที่ 15 ข้างต้น แต่ถ้าคำในช่องใดมีการแปรจะใช้วิธีบรรยายตัวเลขแสดงเสียงวรรณยุกต์ ดังตัวอย่างในภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ตัวอย่างการบรรยายสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงคำมีวรรณยุกต์มากกว่า 1 หน่วยเสียง



3.8.2.2 วิธีการวิเคราะห์หัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ของกลุ่มชน

การวิเคราะห์หัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ของกลุ่มชนในงานวิจัยนี้จะดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของกลุ่มชนที่เสนอไว้ใน 3.8.1.2 กล่าวคือ เมื่อจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในแต่ละกลุ่มชนตามการเปรียบเทียบกับภาษาต้นแบบแล้วจะได้กล่องวรรณยุกต์แสดงระบบวรรณยุกต์กลุ่มต่าง ๆ ในภาษาของคน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกเฉพาะระบบวรรณยุกต์แบบที่เป็นของผู้บอกภาษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและตัดระบบวรรณยุกต์ที่มีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวออกไปเพราะถือว่าเป็นภาษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษาของทั้งสามกลุ่มชนได้ชัดเจนขึ้น (ดู 3.8.1.2 หน้า 58)

ในการวิเคราะห์หัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ของกลุ่มชน ผู้วิจัยมีวิธีการคือ ดูว่าหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์แบบใดปรากฏเป็นส่วนใหญ่ก็บรรจุลงในกล่องวรรณยุกต์ที่แสดงระบบวรรณยุกต์แต่ละแบบ เพื่อให้สามารถนำหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนมาเปรียบเทียบกันได้ง่ายและชัดเจนขึ้นเช่นเดียวกับการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ดังกล่าวมา

หลังจากนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบและจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์และหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงแบ่งการวิเคราะห์หัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ของกลุ่มชนออกเป็น 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ก. การจัดกลุ่มหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์

งานวิจัยนี้ได้จัดกลุ่มหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ตามการจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชน นั่นคือ จากการจัดกลุ่มระบบวรรณยุกต์ตามการเปรียบเทียบกับภาษาต้นแบบ (ดูข้อ ค ใน 3.8.1.2 หน้า 63) หลังจากนั้นจึงคัดเลือกระบบวรรณยุกต์ที่มีผู้บอกภาษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (ดูข้อ ง ใน 3.8.1.2 หน้า 65) นั่นคือไม่นำระบบวรรณยุกต์ที่มีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวมาพิจารณาเพราะถือว่าเป็นภาษาเฉพาะบุคคล ซึ่งจะได้ภาพของระบบวรรณยุกต์แต่ละแบบที่มีผู้บอกภาษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในภาษาของแต่ละกลุ่มชน

ในระบบวรรณยุกต์แต่ละแบบในภาษาของแต่ละกลุ่มชนดังกล่าว ในที่นี้ได้จัดกลุ่มหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์โดยนำหัตถ์ลักษณะของวรรณยุกต์ที่ผ่านการวิเคราะห์จาก

3.8.2.2 (ดูหน้า 70) มาบรรจุลงในกล่องวรรณยุกต์ที่แสดงระบบวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชน

ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดขั้นตอนนี้ผลที่ได้คือภาพของกล่องวรรณยุกต์แสดงทั้งลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ หลังจากนั้นจึงเปรียบเทียบสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนต่อไป

ข. การกำหนดสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบ

เมื่อจัดกลุ่มสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนตามวิธีการในข้อ ก แล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาลาวต้นแบบ ภาษาญ้อต้นแบบ และภาษาผู้ไทต้นแบบ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและจัดระเบียบข้อมูลสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ของกลุ่มชนเช่นเดียวกับการกำหนดระบบวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบ (ดู ข ใน 3.8.1.2 หน้า 59) ในที่นี้การกำหนดสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบมีวิธีการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์บรรจุลงในส่วนของกล่องวรรณยุกต์ที่แสดงลักษณะบังคับเฉพาะของภาษาต้นแบบ (ดูภาพที่ 9 หน้า 61, ภาพที่ 10 หน้า 62 และภาพที่ 11 หน้า 63) โดยดูว่าสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในส่วนดังกล่าวตามที่ผู้ศึกษาไว้ส่วนใหญ่เป็นแบบใดก็บรรจุลงไว้ตามนั้น

2) บรรจุสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในส่วนอื่นของกล่องวรรณยุกต์ที่นอกเหนือจากส่วนที่แสดงลักษณะบังคับเฉพาะของภาษาต้นแบบ ผู้วิจัยบรรจุสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ลงไปในส่วนดังกล่าวด้วยเพราะต้องการเปรียบเทียบให้เห็นสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ครบทุกหน่วยเสียงในแต่ละภาษา การพิจารณาลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในขั้นตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเดียวกันกับการดูลักษณะบังคับเฉพาะของภาษาต้นแบบ นั่นคือ ดูว่าในภาษาของแต่ละกลุ่มชนที่มีผู้ศึกษาไว้มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ส่วนใหญ่เป็นแบบใดก็แสดงการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ตามแบบนั้น แล้วจึงคัดเลือกสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ปรากฏเป็นส่วนใหญ่บรรจุลงในส่วนดังกล่าว

เนื่องจากในงานต่างๆที่ผ่านมาแล้วนับแต่วิเคราะห์วรรณยุกต์ด้วยการฟัง และเสนอผลสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ด้วยเครื่องหมายแสดงการขึ้น-ลงของเสียง (tone stick) แตกต่างจากการเสนอผลในงานวิจัยนี้ซึ่งวิเคราะห์สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์แล้วเสนอผลด้วยกราฟเส้นที่ผ่านการปรับให้มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ

ดังนั้นเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบกับ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของกลุ่มชนได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงดัดแปลงสัทลักษณะ ของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบให้มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ แล้วจึงบรรจุลงในกล่อง วรรณยุกต์ของภาษาต้นแบบ โดยรูปแบบของกล่องที่บรรจุสัทลักษณะของวรรณยุกต์ใน ภาษาต้นแบบจะแสดงการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ครบทุกแถวทั้งแนวตั้งและ แนวนอน เพื่อให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงในภาษานั้น ๆ เป็นแบบใดบ้าง

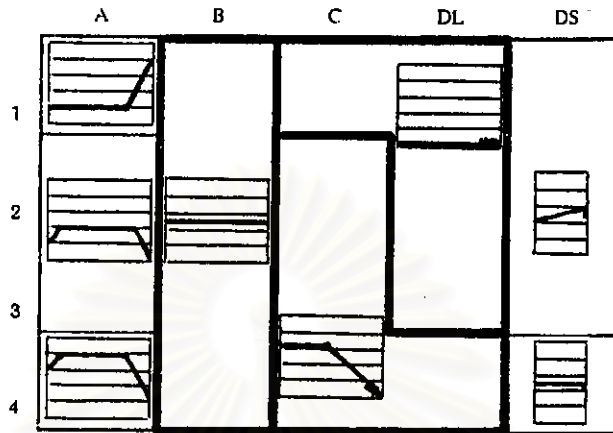
อนึ่ง ถึงแม้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในงานต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้จากการวิเคราะห์ ด้วยการฟัง แต่สามารถนำมาเปรียบเทียบกัผลของงานวิจัยนี้ได้ เพราะแต่ละงานมีวิธีการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ และผลการวิเคราะห์เชื่อถือได้ อีกทั้งในงาน วิจัยนี้ พิจารณาสัทลักษณะของวรรณยุกต์เฉพาะลักษณะการขึ้น-ลง ว่าเป็นวรรณยุกต์ เสียงขึ้น, เสียงตก, เสียงตก-ขึ้น, เสียงขึ้น-ตก หรือเสียงระดับ แต่ไม่เน้นเรื่องระดับ เสียงสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ ดังนั้นการกำหนดสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบ ซึ่งมีที่มาจากการฟัง จึงจะไม่มีผลต่อการสรุปและตีความในงานวิจัยนี้แต่อย่างใด

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาต้นแบบของแต่ละกลุ่มชน มีดังต่อไปนี้

1) สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาลาวต้นแบบ หมายถึง สัทลักษณะ ของวรรณยุกต์ที่ปรากฏส่วนใหญ่ในภาษาลาว ในที่นี้ได้จากการศึกษาของบราวน์ (Brown, 1965) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.1 หน้า 26) แล้วได้ภาษาลาวต้น แบบซึ่งมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์อันเป็นลักษณะบ่งจำเพาะของ ภาษาลาว และพบว่าในภาษาลาวส่วนใหญ่มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียง ที่สามารถตัดสินให้เป็นสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาลาวต้นแบบได้ ดูภาพที่ 17 (หน้า 73)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 17 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาลาวต้นแบบ

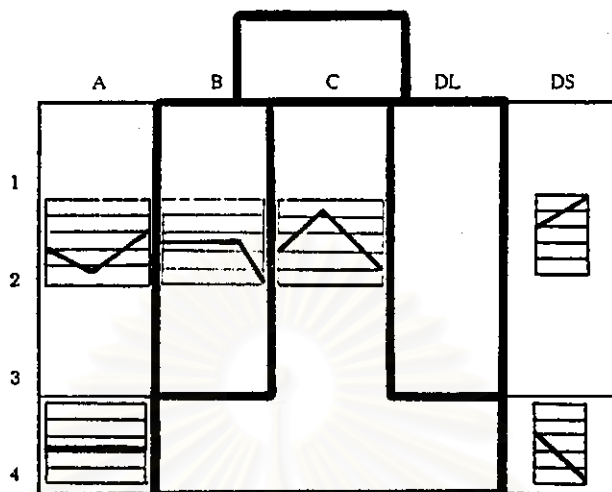


จากภาพที่ 17 จะเห็นว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงในภาษาลาวต้นแบบมีดังนี้

- วรรณยุกต์ใน A 1 เป็นเสียงระดับ-ขึ้น
- วรรณยุกต์ใน A 23 เป็นเสียงระดับ-ตก
- วรรณยุกต์ใน A 4 เป็นเสียงระดับ-ตก
- วรรณยุกต์ใน B 1234 เป็นเสียงระดับ
- วรรณยุกต์ใน C 1 และ DL 123 เป็นเสียงระดับ มีเสียงกักที่เส้นเสียง
- วรรณยุกต์ใน C 234 และ DL 4 เป็นเสียงระดับ-ตก มีเสียงกักที่เส้นเสียง
- วรรณยุกต์ใน DS 123 เป็นเสียงขึ้น
- วรรณยุกต์ใน DS 4 เป็นเสียงระดับ

2) สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาญ้อต้นแบบ หมายถึง สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ปรากฏส่วนใหญ่ในภาษาญ้อ ในที่นี้ได้จากการศึกษาของบราวน์ (Brown, 1965) งานของแชมเบอร์เลน (Chamberlain, 1975) และกาญจนา คูวัณณะศิริ (2524) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.2 หน้า 31) แล้วได้ภาษาญ้อต้นแบบซึ่งมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์อันเป็นลักษณะบ่งจำเพาะของภาษาญ้อ และพบว่าในภาษาญ้อส่วนใหญ่มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงที่สามารถตัดสินให้เป็นสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาญ้อต้นแบบได้ ดูภาพที่ 18 (หน้า 74)

ภาพที่ 18 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาญ้อต้นแบบ



จากภาพที่ 18 จะเห็นว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงในภาษาญ้อต้นแบบมีดังนี้

วรรณยุกต์ใน A 123 เป็นเสียงตก-ขึ้น

วรรณยุกต์ใน A 4 เป็นเสียงระดับ

วรรณยุกต์ใน B 123 และ DL 123 เป็นเสียงระดับ-ตก

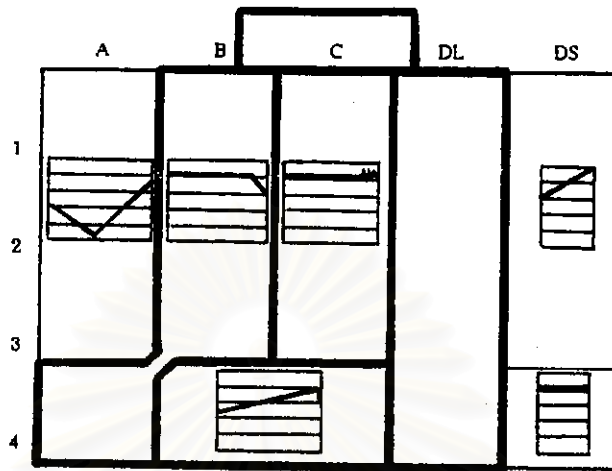
วรรณยุกต์ใน B 4, C 1234 และ DL 4 เป็นเสียงขึ้น-ตก

วรรณยุกต์ใน DS 123 เป็นเสียงขึ้น

วรรณยุกต์ใน DS 4 เป็นเสียงตก

3) สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาญ้อต้นแบบ หมายถึง สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ปรากฏส่วนใหญ่ในภาษาญ้อ ในที่นี้ได้จากการศึกษาของบราวน์ (Brown, 1965) งานของแชมเบอร์เลน (Chamberlain, 1975) และพจณี ศรีธรราชภรณ์ (2526) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3.3 หน้า 38) แล้วได้ภาษาญ้อต้นแบบซึ่งมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์อันเป็นลักษณะบ่งจำเพาะของภาษาญ้อ และพบว่าในภาษาญ้อส่วนใหญ่มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงที่สามารถตัดสินให้เป็นสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาญ้อต้นแบบได้ ดูภาพที่ 19 (หน้า 75)

ภาพที่ 19 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาผู้ไทต้นแบบ



จากภาพที่ 19 จะเห็นว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงในภาษาผู้ไทต้นแบบมีดังนี้

- วรรณยุกต์ใน A 123 เป็นเสียงตก-ขึ้น
- วรรณยุกต์ใน A 4, B 123 และ DL 1234 เป็นเสียงระดับ-ตก
- วรรณยุกต์ใน B 4 และ C 4 เป็นเสียงขึ้น
- วรรณยุกต์ใน C 123 เป็นเสียงระดับ มีเสียงกักที่เส้นเสียง
- วรรณยุกต์ใน DS 123 เป็นเสียงขึ้น
- วรรณยุกต์ใน DS 4 เป็นเสียงระดับ

ค. การเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์

งานวิจัยนี้มีรูปแบบของการเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของแต่ละกลุ่มชนคือ เสนอกล่องวรรณยุกต์แสดงระบบวรรณยุกต์แต่ละแบบในภาษาของทั้งสามกลุ่มชน ซึ่งมีสัทลักษณะของวรรณยุกต์บรรจุอยู่ด้วย หลังจากนั้นจึงเปรียบเทียบให้เห็นว่าในภาษาของทั้งสามกลุ่มชนมีสัทลักษณะของวรรณยุกต์เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยจะได้เสนอผลในบทที่ 5